

ANYAKÖNYVI ELJÁRÁS

Az anyakönyv

- a születéssel,
  - a házassággal,
  - a bejegyzett élettársi kapcsolattal és
  - a halálessel
- kapcsolatos adatokat tartalmazza.

Az anyakönyvet

- községben,
  - városban,
  - megyei jogú városban és
  - fővárosi kerületben
- az anyakönyvvezető, illetve miniszteri rendeletben kijelölt szerv vezeti.

Jelenleg a születési, házassági és halotti anyakönyvek vezetése fizikailag mintegy kétezer településen történik.

Az elektronikus anyakönyvvezési rendszer első hónapjának (2014. július) statisztikája:

- 75 ügytípust és 6 nyilvántartást képes rendszerben kezelni;
- 100 ezer esemény illetve anyakönyvi változás került rögzítésre;
- 27 ezer anyakönyvi kivonat került kiadásra.

Az elektronikus anyakönyvet bevezetésének első hónapjában több mint

- négyezer anyakönyvvezető,
- 2400 hivatalban,
- 3300 munkáállomás mellett töltötte ki.

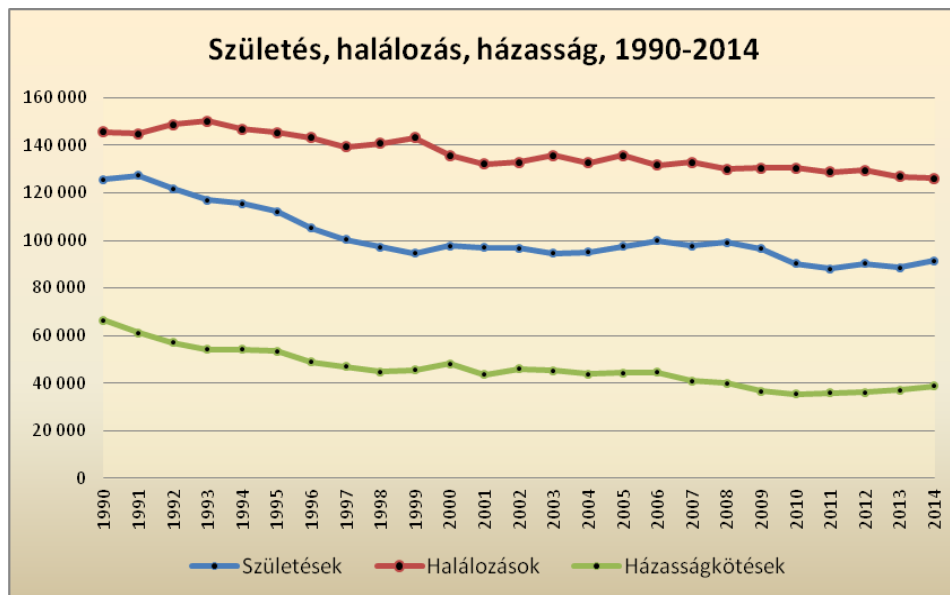
A Kormány által [T/4451.](#) számon benyújtott, az anyakönyvi eljárásról szóló törvényjavaslat célja az elektronikus anyakönyvvezés bevezetése óta szükségessé vált módosítások átvezetése, illetve az apai elismerő nyilatkozat nyilvántartásának beépítése az anyakönyvi rendszerbe.

Az anyakönyvi eljárás

A magyarországi elektronikus anyakönyvvezés feltételeit az anyakönyvi eljárásról szóló [2010. évi I. törvény](#) teremtette meg. Az elektronikus anyakönyvvezés (EAK) rendszerének kiépítésekor egyértelművé vált, hogy az anyakönyvi nyilvántartás eseményközpontúságát személyközpontúvá kell alakítani. Az egyes anyakönyvi események: a születés, a halál, a házasság és – 2009. július 1-től – a bejegyzett élettársi kapcsolat, illetve a velük kapcsolatos változások nyilvántartása az EAK rendszerrel mind a közigazgatás, mind az ügyintéző állampolgár számára lényegesen leegyszerűsödött. A törvény 2010 óta számos módosításon ment át. Az EAK rendszer előkészítéséhez és felépítéséhez többek között az egyes törvényeknek az elektronikus anyakönyv kialakításával összefüggésben szükséges módosításáról szóló [2013. évi LXXXVI. törvény](#) járult hozzá.

Az anyakönyvezési feladatok ellátásának részletes szabályairól szóló [32/2014. \(V. 19.\) KIM rendelet](#) a 2010. évi I. törvényben meghatározott felhatalmazás alapján, részleteiben dolgozza ki az elektronikus anyakönyvezési rendszert, azaz:

- az adatok rögzítését;
- az anyakönyvi okiratok kiállítását;
- a különböző anyakönyvezési feladatok elvégzésének feltételeit és körülményeit.

Forrás: Infoszolg/KSH

A MAGYARORSZÁGI ANYAKÖNYVEZÉS TÖRTÉNETE

Magyarországon a rendszeres anyakönyvvezetést az 1611. évi nagyszombati zsinat rendelte el. Európa más, katolikus országaiban a rendszeres anyakönyvvezést az 1563-as tridenti zsinaton rendelte el IV. Pius pápa.

1625-ben, Pázmány Péter esztergomi érsek tette kötelezővé az egész országban a [Rituale Romenum](#)-ot, amit V. Pál pápa adott ki az anyakönyvezésről. Ez az irat ötféle előjegyzést írt elő:

- keresztelés,
- házasság,
- halálozás,
- bérmlás és
- a húsvéti áldozás.

Érdekes megemlíteni, hogy a születés maga nem tartozott közéjük, csak a keresztelés. **A folyamatos anyakönyvezés a 18. század elejétől válik általános érvényűvé.** 1822-től a hatóságok kötelezővé teszik a betűrendes mutatókat, öt évvel később pedig a két példányban történő anyakönyv-vezetést. Ettől kezdve a másodpéldányok a területileg illetékes levéltárakban kerülnek megőrzésre.

Az állami (vagyis nem egyházi) **anyakönyvezést Magyarországon az 1894. évi XXXIII. törvénycikk rendelte el**, és 1895. október 1-je óta van érvényben. Az anyakönyveket a polgármesteri hivatalokban (önkormányzatok, korábban tanácsok) tartják nyilván és őrzik, a másodpéldányokat pedig a területi levéltárakban.

Egészen a 20. század közepéig az anyakönyvi bejegyzések bemondás alapján történtek, aminek nagyon sok elírás, tévedés lett a kö-

vetkezménye a dátumok, nevek esetében. A kutathatóságot a pontatlanságokon kívül a **törvényben előírt időhatárok** (védelmi idő) is nehezítik, amelyek a következők:

- születési anyakönyv (keresztelési): 90 év után (jelenleg 1925-ig),
- házassági anyakönyv: 60 év után (jelenleg 1955-ig),
- halálozási anyakönyv: 30 év után (jelenleg 1985-ig).

Személyazonosításra alkalmas adatok:

- az érintett születési családi és utóneve,
- házassági neve,
- neme,
- születési helye és ideje,
- anyja születési családi és utóneve,
- személyi azonosítója,
- előző születési családi és utóneve vagy házassági neve,
- állampolgársága,
- előző állampolgársága,
- lakcíme.

Az anyakönyvek jellemzői, hogy minél régebbiek, annál pontatlanabbak, annál kevesebb adatot tartalmaznak, és annál nehezebb olvasni a kézírást.

1770-ben, Mária Terézia rendelte el, hogy a házasságon kívül született gyermek apjának a nevét is anyakönyvezni kell, ha az elismerte az apaságot.

Az anyakönyvek nyelve a 18. század közepéig latin vagy német volt, és csak az 1850-es évektől kezdődött el a magyar nyelvű anyakönyv-vezetés.

Az anyakönyveket egészen a 19. század végéig nem rovatok (megkeresztelkedés, házasság, halál), azaz nem „típus” szerint vezették, hanem napok, hónapok szerint. Minden anyakönyvi bejegyzés egy nagy könyvbe került, kronológiai sorrendben. Ekkor vezették be az előnyomtatott anyakönyveket, tételesen előírva, hogy mely adatokat kell az anyakönyvi esemény bekövetkeztekor rögzíteni.

A 19. század végétől a különböző anyakönyvi események bejegyzéseit külön könyvekben rögzítették. A papír alapú rendszernél így volt biztosítható az átláthatóság, viszont a 2010-ben bevezetett elektronikus anyakönyvvezetés esetén ez adattöbbszörözéshez vezetett, így ez utóbbinál a személyalapú nyilvántartás lett a meghatározó.

AZ ELEKTRONIKUS ANYAKÖNYV

Az elektronikus anyakönyv **az anyakönyvi bejegyzéseket elektronikus formában tartalmazó központi nyilvántartás**. Bevezetése az [Egyszerűsítési Program](#) keretében kezdődött 2011-ben. A program a [Magyary Zoltán Közigazgatás-fejlesztési Program](#) részeként az elektronikus anyakönyvezésen túl több száz közigazgatási ügyben egyszerűsítette le az ügyintézését.

2014. július 1-től felmenő rendszerben megszűnt a papíralapú anyakönyvezés, vagyis az ez után születettek anyakönyvezése kizárólag elektronikusan történik. A szülők és a házasságot kötők kapnak még anyakönyvi kivonatot illetve adatlapot, de a hivatalokban a papíralapú nyilvántartás lezárásra került.

Az új rendszerben **az adatok nyilvántartása** nem anyakönyvi események alapján, hanem **személyhez kötötten történik**. Minden személyes adatot elég tehát egyszer felvinni, a további anyakönyvi eseményeknél az már rendelkezésre fog állni. Azaz egy adott személyhez kapcsolódó összes anyakönyvi esemény egy helyen lesz megtalálható. Az új rendszerben az ország bármelyik pontján lévő hivatalban igényelhető lesz az anyakönyvi

kivonat, jelentősen megkönnyítve ezzel az igazoláshoz kötött ügyintézéseket.

Az elektronikus anyakönyv további újdonsága, hogy kötelezően tartalmaznia kell származási helyét, illetve hogy az apai elismerő nyilatkozat is a nyilvántartás része lesz.

A már meglévő papír alapú anyakönyvi kivonatok digitalizálása folyamatos, és törvényi előírás szabályozza, hogy mely esetekben kell elektronikusan rögzíteni az anyakönyv tartalmát (pl. változás esetén).

APAI ELISMERŐ NYILATKOZAT

Az apai elismerő nyilatkozat nyilvántartása az anyakönyvi nyilvántartás részeként új eleme az anyakönyvezésnek. A [2010. évi I. törvény](#) az anyakönyvi eljárásról részletesen szabályozza az apai elismerő nyilatkozattal szemben állított követelményeket. Az anya és az apa törvényben előírt személyes adatain túl tartalmaznia kell:

- az apa nyilatkozatát arról, hogy a gyermeket magáénak ismeri el, és
- az anya nyilatkozatát, hogy a nyilatkozatnak az apaként megjelölt személy általi megtételéhez hozzájárult.

2.1.12. Bejegyzett élettársi kapcsolatok					
Év	Bejegyzett élettársi kapcsolatok létesítésének száma	A felek neme		A felek átlagos életkora a kapcsolat létesítésekor, év	A felek életkora közötti átlagos különbség, év
		férfi	nő		
2009. II. félév	67	49	18	42,2	8,2
2010	80	61	19	38,6	8,1
2011	45	24	21	36,0	6,2
2012	41	32	9	38,4	6,3
2013	30	21	9	36,1	6,1

Forrás: KSH

ANYAKÖNYVEK DIGITÁLIS ADATBÁZISA

Az amerikai egyesült államokbeli mormon egyház az 1960-as évektől folyamatosan végzi a világ országaiban a különböző vallások anyakönyveinek és egyéb családkutatási forrásoknak mikrofilmre vételét. Magyarországon 1959 és 1966 között vitték mikrofilmre az összes magyarországi egyházi anyakönyvet és az állami anyakönyveket.

Jelenleg a mikrofilm adatbázis egy része az interneten ingyenesen elérhető, más része térítés ellenében kutatható. A [Family Search](#) magyar vonatkozású oldalán megtalálható az 1895 és 1980 között születettek, házasodtak és elhunytak anyakönyvi kivonatai. Ezen dokumentumok az Országos Levéltárban megtalálható anyakönyvi kivonatok digitalizált másolatai.

A mikrofilm felvételek Magyarországon az 1960-as években az alábbi témakörökben készültek:

- egyházi anyakönyvek 1895-ig (Church Records),
- állami anyakönyvek 1895. október 1-től bevezetett állami anyakönyvek a törvény engedélyezte korlátig (Civil Registration),
- kivándoroltak listái,
- zsidó népszámlálás v. anyakönyvek (Jewish record),
- feudális összeírások, népszámlálások (Census),
- katonai nyilvántartások (Military record),
- gyászjelentések.

Források:

- [2013. évi V. törvény](#) a Polgári Törvénykönyvről
- [2013. évi LXXVI. törvény](#) egyes törvényeknek az elektronikus anyakönyv kialakításával összefüggésben szükséges módosításáról
- [1995. évi LXVI. törvény](#) a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről
- [2010. évi I. törvény](#) az anyakönyvi eljárásról
- [32/2014. \(V. 19.\) KIM rendelet](#) az anyakönyvezési feladatok ellátásának részletes szabályairól
- [1304/2011. \(IX. 2.\) Korm. határozat](#) a Magyar Program Egyszerűsítési Programjának elfogadásáról
- Közigazgatási Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatalának ([KEKKH](#))
- Anyakönyvek [online adatbázisa](#)
- Family Search, Magyarországi egyházi anyakönyvek (1636-1895) [adatbázisa](#),
- Magyar Családtörténet Kutató Egyesület ([MACSE](#))
- KEKKH: zavartalanul működik az elektronikus anyakönyvi nyilvántartás – [PrimHírek, 2014. július 24.](#)

Készítette: Horváth Irén
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486

Az információs jegyzet az országgyűlési képviselők tájékoztatása céljából készült.
A dokumentum az összeállítás elkészültének időpontjában fennálló aktuális helyzetet mutatja be.
Az információs jegyzet szerzői jogvédelem alatt áll.